

www.foaia.hu

foaia@foaia.hu

www.facebook.com/foaiaromaneasca

Preț: 300 de forinți
Cu abonament: 130 de forinți

FONDAT ÎN 1951

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

ANUL LXIX NR. 3

Vineri,
11
IANUARIE
2019

Președinția Consiliului
Uniunii Europene
s-a mutat la București

(Pagina 3)

Cupa de Șah
„Foaia românească”,
ediția a X-a

(Paginile 5 și 12)

În amintirea
unchiului Ștevița
din Canada

(Paginile 8 și 9)

Calendar ortodox

21 ianuarie, luni, Sf. Cuv. Maxim Mărt.; Sf. Mc. Valerian, Candid, Neofit, Evghenie, Achila și Agnia din Roma; Sf. Maxim Grecul
22 ianuarie, marți, Sf. Cuv. Mc. Anastasie Persul; Sf. Ap. Timotei
23 ianuarie, miercuri, Sf. Sfințit Mc. Clement, ep. Ancirei; Sf. Mc. Agatanghel
24 ianuarie, joi, Sf. Mc. Agapie și Vavila; Sf. Xenia din Sankt Petersburg
25 ianuarie, vineri, † Sf. Ier. Bretanion, ep. Tomisului; Sf. Vladimir, mitr. Kievului; †) Sf. Ier. Grigorie Teologul, arhiep. Constantinopolului
26 ianuarie, sâmbătă †) Sf. Ier. Iosif cel Milostiv, mitr. Moldovei
27 ianuarie, duminică, † Aducerea moaștelor Sf. Ier. Ioan Gură de Aur; Sf. Marciana, împ. Duminica a XXXI-a după Rusalii (Vindecarea orbului din Ierihon)

Citatul săptămânii

Toate numirile în funcțiuni nu se fac după merit, ci după cum ordonă deputații, care, la rândul lor, atârnă de comitetele de politicieni de profesie, formate în fiecare centru de județ. Aceste comitete își împart toate în familie. Ele creează, din banii județelor, burse pentru copiii „patrioților” trimiși în străinătate să numere pietrele de pe bulevarde, ele decid a se face drumuri județene pe unde „patrioții” au câte un petec de moșie, încât toată munca publică, fie sub forma de contribuție, fie sub cea de prestațiune, se scurge, direct ori indirect, în buzunarul unui „patriot”.

(Mihai Eminescu, în ziarul „Timpul”
din 20–21 aprilie 1881)

Poza săptămânii

Trei „Cozma” uniți la Jula în spiritul șahului:
Mitică (din Arad), Ioan (din Jula) și Gheorghe (din Bichișciaba)

Pe copertă: Dezvelirea plăcii Asociației de Șah a Românilor din Ungaria
Foto: Eva Șimon

Papa Francisc va vizita România

„Primind invitația Președintelui României, a Autorităților statului și a Bisericii Catolice din România, Sanctitatea Sa Papa *Francisc* va întreprinde o Vizită Apostolică în România în perioada 31 mai – 2 iunie 2019. Cu această ocazie, Sanctitatea Sa va vizita orașele București, Iași și Blaj și Sanctuarul marian de la Șumuleu Ciuc. Programul de călătorie va fi publicat la o dată ulterioară”, a anunțat zilele trecute Administrația Prezidențială de la București.

Vizita Papei Francisc va avea în primul rând un caracter pastoral, dar va însuma și importante valențe ecumenice sub motto-ul „Să mergem împreună!”. Pe parcursul celor trei zile, Sanctitatea Sa va vizita Bucureștiul, Iașiul și Blajul precum și sanctuarul marian de la Șumuleu-Ciuc.

„Sperăm ca prezența în România a urmașului Sfântului Petru să aducă României inspirația pentru a uni tot ceea ce e bun și valoros în favoarea țării și a binelui comun. Să putem regăsi voința dialogului între Bisericile creștine bazat pe respectul alterității, care să unească energiile creștinilor în favoarea vieții și a valorilor firești ale Creației lăsate de Dumnezeu”, a transmis, în mesajul său, Preafericitul Cardinal *Lucian Mureșan*, Arhiepiscop Major al Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică, și Președinte al Conferinței Episcopilor Catolici din România.

Programul detaliat al vizitei Sfântului Părinte va fi publicat ulterior de Vatican.

Papa Francisc este al doilea Papă, care vine în vizită în România, după Sfântul Papă Ioan Paul al II-lea în mai 1999.

Balul panglicii la Liceul „Nicolae Bălcescu” din Jula

Liceul „Nicolae Bălcescu” din Jula organizează, pe 9 februarie, Balul acordării panglicii sau, cum i se mai spune, Balul Majoratului. Absolvenții celor două clase a 12-a, ai promoției 2015–2019, pregătesc cu această ocazie părinților, profesorilor și invitaților lor un program cultural care se va încheia cu un bal organizat de instituție în cinstea lor cu ocazia majoratului. Festivitatea va avea loc cu începere de la ora 18.00, la Centrul Cultural Românesc din Jula. **A.B.**

Petrecere românească la Medgyesegyháza

Autogovernarea Românească din Medgyesegyháza organizează balul românesc în ziua de sâmbătă, 23 februarie. Petrecerea va avea loc la Hanul Hegedűs din localitate, cu începere de la ora 18.00. În deschidere vor oferi invitaților un program cultural elevii școlii generale din oraș, care participă la orele de limba română. Atmosfera de petrecere a balului va fi susținută de către o formație de muzică românească din localitatea Vărșand, județul Arad, condusă de Ioan Laszlo.

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Președinția Consiliului Uniunii Europene s-a mutat la București

România a preluat oficial, joi seara, 10 ianuarie, președinția Consiliului Uniunii Europene. Într-o ceremonie ce a avut loc la Ateneul Român din București, liderii europeni au vorbit despre aderarea României la spațiul Schengen, despre importanța statului de drept. În timpul evenimentului care va rămâne în istorie au susținut discursuri: Președintele României, Klaus Werner Iohannis, Președintele Senatului, Călin-Constantin-Anton Popescu-Tăriceanu, Vicepreședintele Camerei Deputaților, Florin Iordache, Președintele Parlamentului European, Antonio Tajani, Președintele Consiliului European, Donald Tusk, Președintele Comisiei Europene, Jean-Claude

Juncker, Premierul României, Viorica-Vasilica Dăncilă. Ceremonia inaugurală s-a încheiat cu un concert de muzică simfonică susținut de Orchestra Uniunii Europene, care are în componența sa membri din fiecare stat din cele 28 ale Uniunii Europene. Orchestra a interpretat Rapsodia nr 1 în La major, Op. 11 de George Enescu și Simfonia a 9-a în Re minor, Op. 125, „Odă bucuriei” de Ludwig van Beethoven.

România a preluat de la 1 ianuarie pentru prima dată Președinția Consiliului Uniunii Europene și acest mandat se va întinde pe o perioadă de șase luni, până în 30 iunie 2019.

Un moment semnificativ, și mult apreciat și discutat ulterior, a fost cel în care Donald Tusk, președintele Consiliului European, a susținut un discurs în limba română, pe care îl redăm mai jos.

Discursul Președintelui Donald Tusk la ceremonia de deschidere a Președinției române a Consiliului Uniunii Europene

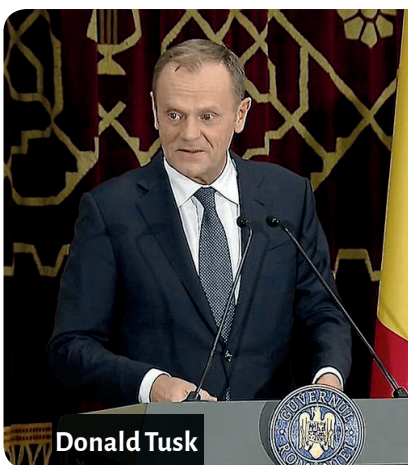
Sunt foarte mândru și fericit că voi conduce, împreună cu dumneavoastră, afacerile noastre europene comune în acest semestru al primei președinții române a Consiliului Uniunii Europene. Sunt convins că, în aceste șase luni, veți interpreta cu energie și înțelepciune o adevărată Rapsodie română. Sunt sigur că președinția dumneavoastră va fi la fel de energică, de românească și de europeană ca muzica lui George Enescu. Și nu o spun doar pentru că ne aflăm la Ateneu în această seară. O spun pentru că știu cât de rezistentă și de creativă este națiunea română. Cred că, sub bagheta dumneavoastră, orchestra va găsi sunetul potrivit și că veți face tot ce vă stă în putință pentru a lucra ca o echipă pentru apărarea intereselor Europei.

Veți fi gazdele Europei și sunt convins că veți acționa în spiritul proverbului: *Omul sfințește locul*. Am încredere, de asemenea, că veți acorda importanța necesară respectării regulilor. În această lume în transformare rapidă, în care viitorul ne va surprinde zi de zi, respectarea regulilor și atașamentul față de principii vor juca un rol esențial. După cum spunea Nichita Stănescu într-o frumoasă poezie: *Se apropie viitorul, se aude, se vede/ Gândurile pe care le trimit spre el/ se-ntorc mai repede ca altădată./ Și-mi trec scânteii și uierând în viteză/ prin suflet, vestindu-l întruna.*

În mare măsură, depinde acum de România dacă și în ce fel Europa va depăși provo-

cările viitorului. Depinde numai de dumneavoastră dacă politica românească va fi pentru Europa un exemplu bun sau un avertisment sever. La reuniunea informală de la Sibiu a Consiliului European va fi în joc concepția noastră comună în privința viitorului Europei. Celor care își imaginează că, în Uniunea Europeană, e un semn de putere să acționezi în afara regulilor convenite și să găsești scurtături, le spun că se înșală. Este un semn de slăbiciune. Celor care fac eforturi pentru a apăra valorile europene, libertatea și drepturile noastre, le spun: continuați lupta! Nu uitați că provocări vor exista întotdeauna și că uneori, după cum spunea Mircea Eliade: *Lumina nu vine din lumină, ci din întuneric*. Și amintiți-vă și de aceste vorbe ale lui Andrei Pleșu: *Toate obstacolele ne par ziduri. Problema e să le tratăm drept oglinzi sau ferestre*.

România are puterea de a fascina și de a încânta. În familia mea, prima mașină a fost Dacia 1300 a socrului meu. Întâmplarea face că, astăzi, socrul fiului meu conduce și el o Dacie Duster. Totuși, mai mult decât mașinile românești mă fascinează intelectualii și sportivii români. Mircea Eliade, pe care l-am citat mai devreme, Emil Cioran, dadaistul Tristan Tzara, Eugen Ionescu sunt toți eroi ai imaginației mele. La fel ca sportivii de seama Nadiei Comăneci și a Simonei Halep, care încântă publicul din întreaga lume. Dar episodul care mi s-a întipărit cel mai bine în memorie a fost finala Cupei campionilor europeni la fotbal de la Sevilla, din 1986, când Steaua București a învins Barcelona. Și așa vrea să fac un apel la toți românii, să apere, în România și în Europa, fundamentele civilizației noastre politice: libertatea, integritatea, respectarea adevărului în viața publică, statul de drept și constituția. Să le apere cu aceeași hotărâre cu care Helmuth Duckadam a apărut acele patru penalty-uri la rând. Atunci, și mie mi s-a părut imposibil! Dar el a reușit. Și voi veți reuși. Pe această cale, vă asigur de tot sprijinul meu. E.Ș.

Pe 15 ianuarie 2019
„Foaia românească”
împlinește 68 de ani.

La mulți ani, Foaia!

La mulți ani,
tuturor cititorilor noștri!

MINISTERUL PENTRU ROMÂNII DE PRETUTINDENI

Această revistă a fost tipărită cu sprijinul parțial al Ministerului pentru Românii de Pretutindeni. Conținutul acestei reviste nu reprezintă poziția oficială a Ministerului pentru Românii de Pretutindeni.

www.
mprp.
gov.ro

Hramul Așezământului Monahal Românesc din Budapesta

Așezământul Monahal Românesc „Sfântul Ioan Botezătorul” din Budapesta, care împlinește în zilele acestea 10 ani de existență, și-a sărbătorit Hramul în Duminica după Botezul Domnului (13 ianuarie 2019).

Cu aceste prilej, Preasfințitul Părinte *Siluan*, Episcopul Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria, s-a aflat în mijlocul obștii monahale formată din 3 maici și aflată sub purtarea de grijă a Părintelui Protosinghel *David Pop*, Superiorul Așezământului Monahal Românesc „Sfântul Ioan Botezătorul” și al Centrului Misionar-Pastoral și Cultural „Sfântul Vasile cel Mare”, săvârșind Sfânta Liturghie Arhierască în Capela Românească din Budapesta, care funcționează atât ca locaș de rugăciune al comunității românești parohiale din acest oraș, de la începutul anilor 1900, cât și al Așezământului Monahal Românesc ce a fost înființat aici în 15 ianuarie 2009, cu binecuvântarea Preasfinției Sale.

Din soborul slujitor, alături de clericii români din Budapesta: Părintele Protosinghel *David Pop*, Superiorul Așezământului Monahal și Părintele *Marius Maghiaru*, Protopopul Ortodox Român de Budapesta, au mai făcut parte Părintele Arhimandrit *Nicolae Moldovan*, Starețul Sfintei Mănăstiri Nicula, din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, Părintele Protosinghel *Calinic Stupinean* și Ierodiaconul *Gavril Boga*, de la aceeași Mănăstire, precum și Arhidiaconul *Emanuel Văduva*, de la Catedrala Episcopală din Jula.

Răspunsurile la strănă au fost date cu profesionalism de maicile Așezământului Monahal, iar la slujbă au participat numeroși credincioși ortodocși români din Budapesta și împrejurimi, precum și oficialități, ca de pildă Excelența Sa, Domnul *Marius Lazurca*, Ambasadorul României la Budapesta și familia sa, Doamna *Gabriela Elekes*, Președintele Asociației Femeilor Ortodoxe Române din Budapesta (AFORB) și Domnul Locotenent Comandor *Nistor*, Comandantul contingentului românesc de la Pápa, Ungaria.

În cuvântul de învățătură, Preasfințitul Părinte *Siluan* a vorbit despre importanța credinței în viața poporului român și a creștinilor dreptmăritori de pretutindeni, care dincolo de realizările din punct de vedere material sau profesional, reprezintă un lucru deosebit de important și un mare câștig în viața acestora, un reazăm și un punct de sprijin puternic pentru toate încercările pe care fiecare le are de trecut aici, pe pământ și o pregătire necesară și foarte binevenită pentru înțelegerea, asumarea și dobândirea vieții celei veșnice, adusă în lume prin cuvântul de învățătură al Mântuitorului nostru Iisus

Hristos, prin Jertfa Sa de pe Crucea Golgotei și prin predica Sfinților Apostoli și începută prin Taina Sfântului Botez.

Copiii și cei care s-au pregătit au fost împărtașiți apoi cu Sfintele Taine, iar la final Ierarhul a adus mulțumire Bunului Dumnezeu pentru această realizare importantă din viața comunității românești budapestane, care începând de acum 10 ani are și ea un locaș de rugăciune mănăstiresc, în care în fiecare zi se înalță rugăciuni de mulțumire și de cerere către Bunul Dumnezeu, de către obștea Așezământului Monahal Românesc, pentru binele și folosul duhovnicesc al acestor credincioși. Mulțumire a fost adusă și Starețului și Părinților de la Mănăstirea Nicula, care au venit la această sărbătoare de hram cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit *Andrei*, al Clujului, Maramureșului și Sălajului și au adus multă bucurie Părintelui Protosinghel *David Pop*, care a intrat în monahism și a petrecut primii ani ai nevoințelor sale duhovnicești tot la Mănăstirea Nicula.

Părintele *David* a mulțumit, de asemenea, Bunului Dumnezeu pentru tot ajutorul acordat în acești ani, Ierarhului locului pentru binecuvântarea înființării acestui Așezământ Monahal la Budapesta, aflat la loc de cinste în sufletul său, Părinților de la Nicula, care l-au onorat cu prezența și slujirea lor, Părintelui *Marius Maghiaru*, frate întru slujirea la Sfântul Altar și tuturor credincioșilor români din Budapesta, pe care îi are în grija sa părintească.

Toți cei prezenți la slujbă au fost invitați apoi la o agapă, unde a continuat atmosfera de comuniune frățească, ortodoxă și românească.

Biroul de Presă al Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria

Sfințirea cu Agheasmă Mare a instituțiilor românești din Jula

Potrivit tradiției, și în acest an, instituțiile românești din Jula și cei care își desfășoară activitatea aici, au fost sfințiți prin stropire cu Agheasma Mare, la câteva zile după Praznicul Bobotezei. Preasfințitul Părinte *Siluan*, Episcopul Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria, însoțit de alți clerici de la Centrul Eparhial, a trecut rând pe rând, miercuri și joi (9 și 10 ianuarie 2019), pe la aceste instituții, unde a fost întâmpinat cu bucurie de conducătorii lor, de personalul care lucrează aici și de numeroși copii de la grădiniță și elevi români din Jula.

Astfel, au fost sfințite Consulatul General al României la Jula și Reședința Domnului Consul General *Florin Trandafir Vasiloni*, Grădinița Românească, aflată sub conducerea Doamnei Director *Ana Ciotea* și unde învață în prezent un număr de 112 copii, între 2 ani jumate și 7 ani, împărțiți în 4 grupe; Școala Generală, Căminul de elevi și Liceul Românesc „Nicolae Bălcescu”, conduse de Doamna Director *Maria Gurzău Czeglédi*, unde învață un număr de aproximativ 430 de elevi, în clasele I–XII, sub îndrumarea a 46 de cadre didactice permanente și a altor suplinitori, Muzeul Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria, inaugurat în anul 2014, Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU), condusă de Domnul Președinte *Tiberiu Iuhas*, Centrul de Documentare și Informare al AȚRU, condus de Doamna Director *Mariana Negreu Vetró*, Uniunea Culturală a Românilor din

Ungaria (UCRU), condusă de Părintele *Marius Maghiaru*, Protopop de Budapesta și sediul Săptămânalului „Foaia Românească”, aflat sub conducerea Doamnei Director *Eva Iova-Șimon*, sediul Săptămânalului „Cronica” al AȚRU, condus de Doamna Director *Delia Covaci*, precum și casele unor credincioși din Jula, foarte apropiați de Biserică.

Cu toții au primit binecuvântarea adusă prin stropirea cu Agheasmă Mare și revărsată cu îmbelșugare, în aceste zile, peste dreptmăritorii creștini din lumea întreagă.

BPEORU

Cupa de Șah „Foaia românească”, ediția a X-a

Ajunsă la cea de-a X-a ediție, Cupa de Șah „Foaia românească” a întrunit la Jula, în înzăpezita zi de 12 ianuarie, aproape 40 de șahiști români și maghiari din Ungaria și România. La ora 9 dimineța, în fața sediului Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria era plin cu mașini, majoritatea cu număr românesc. În sala mare, plin cu lume. Cei 38 de concurenți înscriși la cupă, mulți dintre ei fiind copii sau tineri, au fost însoțiți de părinți, astfel la cea de-a X-a ediție a Cupei de Șah au participat în jur de 70 de persoane.

Evenimentul a debutat cu un cuvânt de salut al președintelui Asociației de Șah a Românilor din Ungaria (AȘARU), *Ioan Cozma*, care și-a exprimat bucuria că nici zăpada și drumurile alune-coase nu i-au speriat pe șahiști pentru a veni să se întrecă în acest sport al minții. Înainte de toate, i-a invitat pe toți participanții în curtea clădirii, unde pe fațadă s-a dezvelit o placă bilingvă cu numele AȘARU, care își are sediul în clădirea Uniunii. Placa a fost dezvelită de cei mai în vârstă membri ai Asociației de Șah, *Nicolae Luțai* și *Gheorghe Cozma*.

După înregistrări, dar încă înainte de a se da startul concursului, *Ioan Cozma*, președinte AȘARU, a prezentat pe scurt cei zece ani trecuți de la primul concurs de șah. Dorința de la început a șahiștilor a fost doar evocarea unor vremuri nostalgice, când regretatul *Alexandru Hoțopan*, redactorul șef al „Foi Noastre” între anii 1972–1991, organiza concursuri de șah pentru românii din Ungaria, în special pentru cei din Jula, Aletea, Bătania, Chitighaz, Micherechi și Săcal. Consecvența și statornicia organizatorilor a făcut însă, ca aceste concursuri să se organizeze cu regularitate, de două ori pe an, iarna și vara, iar în toamna anului 2017 inițiativa să primească și o formă juridică, prin înființarea Asociației de Șah a Românilor din Ungaria. *Ioan Cozma* a accentuat însă tot timpul că fără șahiști însuflați nu s-ar fi putut ajunge până aici, mulțumind tuturor celor care în decursul anilor au ajutat această inițiativă.

În ianuarie 2010, primul concurs de șah încă a purtat numele

lui *Alexandru Hoțopan*, iar ediția din vară a fost cea cu numele de Cupa „Foaia românească”, ca după scurt timp, numele celor două întreceri să se schimbe, deoarece s-a dorit ca Cupa „Alexandru Hoțopan” să devină internațională, cu invitați români și maghiari din Ungaria, România și, mai nou, și din Serbia, iar Cupa „Foaia” să fie mai mult un concurs local. Prietenii legate în toți acești ani și buna

colaborare cu șahiștii de la Palatul Copiilor din Arad a făcut ca și la ediția din iarnă să participe și concurenți din România.

Ioan Cozma a mulțumit pentru ajutorul acordat în acești zece ani de activitate următoarelor organizații și persoane, înmânându-le câte-o diplomă, medalie și un mic cadou: Consulatul General al României la Jula (consul general *Florin Vasiloni*), Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria (președinte: *Marius Maghiaru*), Autogovernarea Românească din Jula (președinte: *Mihai Cserhati*), Autogovernarea Românească din Bichiș (președinte: *Eva Șimon*), *Mitică Cozma*, coordonatorul Cercului de Șah de la Palatul Copiilor din Arad.

Consulul general *Florin Vasiloni* a apreciat această inițiativă, care nu doar că este un sport frumos, dar îi apropie pe români și unguri, dar și pe români de aici și de dincolo, din Ungaria și România. Diplomatul a fost de părere că e mare nevoie să avem legături bune în toate domeniile, nu doar în cultură sau învățământ, ci și în sport. *Mitică Cozma* din Arad a accentuat că, de fiecare dată, copiii șahiști din Arad vin cu mare bucurie la concursurile de la Jula, chiar sunt foarte așteptate aceste întreceri, nici nu se mai poate să se întrerupă legăturile care le aduce atâtea satisfacții profesionale. *Eva Șimon*, redactorul-șef al „Foi românești” a recunoscut că nu s-ar fi gândit că acest concurs de șah va avea atâtea ediții, ba mai mult, că este atât de așteptat de șahiștii din Ungaria și România, cărora li s-au alăturat de doi ani și șahiști români din Serbia. Redacția „Foaia românească”, de la bun început, a fost alături de *Ioan Cozma*, sufletul și promotorul acestei competiții, care și-a câștigat deja un renume și în orașul Jula.

Concurenții din acest an ai Cupei de Șah „Foaia românească” au sosit din următoarele localități: 20 de la Arad, 9 de la Jula, 5 de la Pecica, 2 de la Micherechi, 2 de la Bichișciaba. Rezultatul final îl găsiți în pagina a 12-a.

Evenimentul s-a încheiat cu decernarea premiilor, toți concurenții fiind premiați cu diplome și medalii, iar câștigătorii celor șapte categorii aflate în concurs au primit trofee, diplome și cadouri.

La final, toți participanții au primit pizza și, așa cum se cuvine la un moment aniversar, tort cu lumânări și foc de artificii și șampanie (pentru copii orgaizatorii s-au pregătit cu șampanie fără alcool).

Urăm, și pe această cale, încă multe ediții cu succes!

E. Șimon

Aspecte din viața poetului Mihai Eminescu

Viața marelui poet național Mihai Eminescu a rămas o sursă inepuizabilă de teorii și polemici. Dincolo de opera sa inegalabilă, există multe aspecte din viața sa mai puțin cunoscute publicului larg.

A scris poezii până în ultimele clipe ale vieții

În ciuda problemelor sale de sănătate, Mihai Eminescu a scris poezii până în momentul morții. Când a fost dus la autopsie, halatul în care murise poetul a fost luat de admiratorii săi. Într-unul dintre buzunare se afla un mic carnețel. Pe acesta erau scrise ultimele sale poezii: „Viața” și „Stele în cer”.

Moartea nu i-a fost pe măsura creației

Pe data de 15 iunie 1889, la ora 4.00 dimineața, se stingea în Sanatoriul de Boli Mintale al Doctorului Șuțu, de pe strada Plantelor din București, poetul Mihai Eminescu. Cu doar câteva minute înainte de a muri, a vrut doar un pahar cu lapte și sprijin moral. I-a șoptit medicului de gardă care-i băga prin vizetă paharul cu lapte: „sunt năruit”. S-a întins pe pat și la scurt timp a murit.

A urât matematica

Mihai Eminescu nu a suportat niciodată matematica, fiind o materie cu care nu se împăca deloc. „N-ajunsesem nici la vârsta de douăzeci de ani să știu tabla pitagoreică, tocmai pentru că nu se pusese în joc judecata, ci memoria! Și, deși aveam o memorie fenomenală, numere nu puteam învăța deloc pe de rost, întrucât îmi intrase în cap ideea că matematicile sunt științele cele mai grele de pe fața pământului”, se menționează în „Viața lui Mihai Eminescu”, de George Călinescu.

Pasionat de fotbal și înot

Una dintre pasiunile sportive din tinerețea lui Eminescu a fost fotbalul. Cunoscuții poetului spuneau că îi plăcea să joace fotbal și că avea reale calități pentru jocul cu mingea. Fotbalul l-ar fi deprins de la Aron Pumnul, profesorul său din perioada adolescenței când era elev la Cernăuți. Cu toate acestea, sportul la care se spune cu siguranță că Eminescu excela era înotul. Poetul era un foarte bun înotător, capabil chiar de mișcări acrobatice și trucuri în apă. Și-a făcut ucenicia de înotător scaldându-se în bălțile cu stuf de la Ipotești încă din fragedă copilărie. A continuat să înoate și la Cernăuți unde, spune Călinescu, și-a făcut o formă fizică de invidiat.

A vrut să se călugărească

Pe 23 iunie, Eminescu a cerut lui Maiorescu să intre la o mănăstire din București și să fie acceptat în rândurile călugărilor. „Pe 23 iunie 1883, când poetul era «stricat cu toată lumea», știind că nu mai e cale de salvare pentru el și când Maiorescu proiecta o viitoare «internare» la sanatoriu, Eminescu a dat semnalul călugăririi. Dar ce notează Maiorescu? «Foarte excitat, sentiment al personalității exagerat, vrea să se călugărească, dar să rămână în București», scria eminescologul Theodor Codreanu în lucrarea sa „Eminescu și mistica nebuniei”. La ce mănăstire și-ar fi dorit Eminescu să se călugărească, nu știe însă nimeni.

Citea cu voce tare

Eminescu citea cu glas tare ceea ce îi plăcea, mai ales poeziile. Când scria, se plimba prin cameră, declama, bătea cu pumnul în

masă, făcea gălăgie și se lua la harță cu toată lumea care îl întrerupea. „Îi băteam în perete, el stinge lumânarea și se liniștea, dar era de rea credință și nu se culca. Aprindea din nou lampa și începea să bodogănească. Mă sculam atunci, mă duceam la el și îl rugam să mă lase să dorm. Eu eram din ce în ce mai stăruitor și el se făcea tot mai îndărătnic și zicea că abuzez de afecțiunile lui și-l terorizez”, scria Ioan Slavici despre prietenul său din perioada în care conviețuiau. În opinia sa, îndărătniciile lui Eminescu au fost primul semn al bolii de nervi care avea să-l distrugă.

Se încuia în cameră zile și nopți pentru a citi

În zilele și nopțile în care Eminescu se încuia în cameră pentru a citi, nimeni nu putea să-i tulbure liniștea. Uita noțiunea timpului și mai ales a lucrurilor gospodărești. Nu acorda atenție nevoilor personale și aceasta a fost, în opinia lui Slavici, cel mai mare păcat al geniului distrus timpuriu. „Nu mai ajungea nimeni să-i dereticească sau să-i măture prin casă, nici să-i perie hainele sau să-i curețe ghetete. Răpus de oboseală, el dormea adeseori îmbrăcat și hainele i se jerpeleau, iar albitura rar primenită și nelăută i se făcea cocoloș. Barba și-o uita nerasă și fiindcă-l supărau țepii ei, lua biceagul și pierdut în gânduri sau adâncit în lectură și-o scotea fir cu fir încât îi rămâneau pete pe față. Când nu mai putea să o ducă așa, schimba locuința, își cumpăra haine și albituri noi, se rădea și iar se simțea bine”, mai povestea Slavici despre prietenul Eminescu.

Salutul lui Eminescu: „Trăiască nația!”

Pintre lucrurile mai puțin cunoscute despre Eminescu se numără și formula sa originală de salut, dar și modul cum știa să le răspundă prietenilor. Cu oricine se întâlnea, Eminescu îl saluta cu „Trăiască nația!”. „Poetul era cunoscut ca fiind un patriot adevărat. Acest salut al său stârnea, de obicei, simpatia. Prietenii, când îl zăreau, obișnuiau să i-o ia înainte și îi spuneau ei «Trăiască nația!». El răspundea atunci răspicat: «Sus cu dânsa!».” (Sursa: adevărul.ro)

De Ziua Culturii Naționale a fost lansată aplicația „Mihai Eminescu, întreaga operă”

Academia Română a lansat marți, 15 ianuarie 2019, de Ziua Culturii Naționale, la Ateneul Român, aplicația digitală „Mihai Eminescu, întreaga operă”. Opera eminesciană este astfel disponibilă, în regim gratuit și într-un format compatibil cu telefoanele inteligente, în magazinele *App Store* și *Google Play*, informează Biroul de Presă al Academiei Române.

Aplicația „Mihai Eminescu, întreaga operă” a fost realizată pe parcursul a doi ani de o echipă interdisciplinară, alcătuită din cercetători de la Centrul European de Studii în Probleme etnice al Academiei Române, membri ai Asociației Române de Geopolitică, Geoeconomie și Geocultură și tineri informaticieni, cu sprijinul financiar al Asociației NeamUnit.

Academia Română subliniază că prin acest proiect și-a asumat „urgența refacerii punților dintre marii întemeietori ai culturii române moderne și societate”.

Astfel, aplicația „Mihai Eminescu, întreaga operă” pentru telefoanele inteligente reprezintă a doua mare relansare a Operei eminesciene după seria tipărită de-a lungul ultimului secol de către Academia Română.

Aplicația „Mihai Eminescu, întreaga operă” pentru telefoanele cu sisteme de operare Android și iOS are ca scop apropierea tineretului de „omul deplin al culturii române” prin intermediul tehnicilor de comunicare moderne.

În același timp, opera este utilă și persoanelor de specialitate, punând la dispoziția acestora un bogat instrumentar bio-bibliografic.

Burse pentru viitorii educatori de limba română din Ungaria

Șapte studenți de la Facultatea Pedagogică din Sarvaș pot beneficia anul acesta de o bursă de studiu, oferită din partea Statului Ungar, pentru specializarea de pedagog în limba română. Este vorba despre decizia 132/2018, aprobată pe 22 noiembrie 2018, prin care Autoguvernarea pe Țară a Românilor din Ungaria acordă șapte burse de studiu pentru studenții, care studiază la facultăți pedagogice, specializarea educatori de naționalitate. O bursă va fi acordată la zi, și șase la fără frecvență. Bursa înființată în anul 2018 este finanțată de Fondul de Administrare „Bethlen Gábor”, din cadrul Cancelariei Primului Ministru.

Bursa se acordă pe durata unui an universitar, valoarea acesteia fiind de 60.000 forinți pe lună pentru studenții la zi, iar de 40.000 forinți pe lună pentru studenții care sunt înscriși la fără frecvență. Sumele precizate mai sus sunt valabile pentru bursieri în primul semestru (adică pe perioada septembrie 2018 – ianuarie 2019), după care aceasta se schimbă în semestrul doi, în funcție de rezultatele obținute de către studenți la învățătură.

Dreptul de a aplica pentru această bursă o au studenții înscriși la Facultatea Pedagogică „Gál Ferenc” din Sarvaș, Catedra de Limba Română, specializarea educatori de naționalitate, care dovedesc că au promovat cursurile semestrului I. Bursa odată obținută este valabilă atâta timp cât studentul frecventează cursurile facultății și îndeplinește condițiile metodologice la care s-a angajat.

Depunerea dosarelor pentru concurs se poate face din 10 ianuarie, de la data publicării concursului în Monitorul Oficial, data limită fiind 30 ianuarie 2019. Dosarele se pot depune personal sau prin poștă la adresa: „Koch Valéria” Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda, Kollégium és Pedagógiai Intézet, 1062 Budapest, Lendvay utca 22.

Dosarul trebuie să includă formularul de înscriere completat, adeverință de student, recomandare din partea unei organizații românești locale, scrisoare de motivație, declarație de gestionare a datelor personale și rezultatele examenelor din primul semestru.

Cei interesați pot afla mai multe informații la adresa Institutului Pedagogic al Germanilor din Ungaria (www.udpi.hu) sau la Autoguvernarea pe Țară (www.atruroman.hu), Jula, str. Eminescu nr. 1, telefon: 06-66/463-951.

A.B.

Ghicitoare

Om făcut de mâna mea,
Cu ochi negri și lulea.
Nici-un viscol nu-l răstoarnă,
Că e sprijinit de iarnă.
Stă în curte, lângă pom.
Îi zici om, dar nu e om;
Iar când soarele-ncălzește,
Nu-l mai vezi, că se topește!
(omul de zăpadă)

Om de zăpadă făcut de tânărul Zoltán Réthelyi din Micherechi.

Povestea literei „P”

- Cum te numești, domnule?
- Petre.
- Și ce lucrezi?
- Prepar pește prăjit pentru pescari.
- Bine, și ce anume faci?
- Pun peștele pe plăci, pisez piper, presar piper peste pești, potrivesc plăcile pe plită; pentru peștele prăjit pregătesc piure; pun peștele pe platouri; pentru placul pescarilor pun pahare pentru palincă.
- Dar de ce vorbești numai cu „P”?
- Poftim?
- De ce vorbești numai cu „P”?
- Pot pronunța pe P perfect perceptibil.
- Ei, asta e acum! Pun rămășag că la întrebările mele vei greși.
- Primesc provocarea.
- Pe cât?
- Pun pariu pe patru poli!
- S-a făcut!
- Spune-mi, ce-ți place să mănânci?
- Pastramă, papricaș, pârjoale, pui pane, porumbei, piftie piperată, pește, plachie, prefer păstrăvi, potârniche, papanaș, papară.
- Și ce îți place să bei?
- Palincă, pinot, pelin, porto.
- Și la desert?
- Plăcinte, prăjituri, pișcoturi, pepene, prune, pere, portocale, pier-sici, papanași.
- Dar înghețată obișnuiești?
- Puțin; profiterol, parfait.
- Spune-mi, cum îți petreci timpul liber?
- Primăvara prefer plimbări prin parcuri, pe poteci, prin pădure, prin poienițe.
- Dar vara?
- Plajă, pescuiesc.
- Și iarna?
- Prefer patinajul.
- Te pomenești că poți să-mi spui și o poezie numai cu litera „P”?
- Pot.
- Asta nu o mai cred. Spune-o!
- Poezia poetului Petru Popescu:

„Prin păduri, peste poiene,
Prin pustiuri, peste pietre
Păsări, pâlcuri pribegesc
Părăsindu-și puii proprii
Pe pământul pârîntesc
Prima pasăre, pilotul,
Plescăind puternic pliscul,
Plutea privind pământul
Pajiștea, pădurea, piscul.”

- Off... Văd că am pierdut... Pa!
- Pardon, pentru pariul pierdut plătești patru poli!
- OK. Plătesc.
- Pune paralele pe portofel.

Colorați!

În loc de scrisoare

– În amintirea unchiului Ștevița din Canada –

Pe neobservate, dispare vechea obișnuință de a scrie scrisori poștale, de a trimite „carte”, cum spuneau bătrânii. Pe lângă viața noastră alertă, a scrie o „carte” înseamnă un efort, un timp sacrificat. Personal, în ultimii ani am scris „carte” unui singur om, unui unchi de al meu, care trecuse vârsta de 80 de ani, și nu știa să comunice electronic, pe internet.

Unchiul meu, Ștefan Gurzău, după o scurtă, dar gravă boală, s-a stins din viață, pe data de 27 octombrie 2018, în căminul lui din orașul Windsor, statul Ontario din Canada, unde a trăit alături de mult iubita sa soție, Shirley, născută Ducharme, cu care și-a împlinit viața timp de 46 de ani.

Unchiul meu, care mai exact era verișorul primar al bunicii mele din-spre mamă, a văzut lumina zilei într-o familie de români din Cenadul Unguresc, la 22 ianuarie 1937, și practic numai copilăria și-a petrecut-o în Ungaria, la Cenad, unde satul îl cunoștea ca pe Ștevița a lu' Bogatu'. În 1956 a rămas o personalitate remarcată a comunității, prin faptul că la o vârstă fragedă, singurul copil, născut târziu, al lui Gheorghe Gurzău și Catița Gurzău (născută Ienováț), a plecat în Canada, cu un vecin de al lui.

Pentru mine, unchiul Ștevița din Canada a fost o persoană misterioasă, pe care îl cunoșteam doar din povești, până ce în anii '70, l-am putut cunoaște și personal. Am rămas cu gura căscată, când ne-a fotografiat cu un aparat polaroid, și scotea din „închipuitor” direct un „chip colorat”. Mai târziu, când venea în Ungaria, îl purtam cu mașina, pentru că el era învățat să conducă numai automobile cu schimbător de viteză automat. Apoi ne-am mai întâlnit odată, pentru câteva ore în SUA, la Las Vegas, unde eram întâmplător în același timp, în vacanță.

Unchiul Ștevița și Shirley nu au avut copii, probabil și din cauza acestui fapt, pe neobservate, ne-am apropiat tot mai mult, cu toate că între noi s-a aflat o distanță de peste șase mii de kilometri și 30 de ani. Pe lângă scrisori, am vorbit frecvent la telefon, povestind ce se întâmplă cu noi, ce noutăți sunt la Cenad și Bătănia, iar prin vorbe știam tot ce se întâmplă cu celălalt. Așa au devenit unchiul meu Ștevița și nevastă-sa Shirley, cele mai apropiate neamuri de la îndepărtări.

În vara acestui an, unchiul meu mi-a povestit puțin îngândurat despre o problemă de sănătate a sa. A devenit și mai nostalgic, am vorbit dacă se poate și mai mult despre plaiurile lui natale și neamurile de aici. Apoi în octombrie a fost internat la spital și operat. Nevastă-sa ne-a înștiințat îndată cum a decurs intervenția. În trei zile a fost lăsat acasă, și în prima noapte de acasă, în somn, în cea mai mare liniște, a trecut la viața veșnică.

Unchiul meu s-a născut la Cenadul Unguresc, în Ungaria, în biserica ortodoxă a fost botezat Ștefan Gurzău, în buletinul unguresc purta numele de Gurzó István, iar în Canada, în orașul Windsor, și-a trăit viața sub numele de Steve Gurzo, dar în spatele acestor trei nume se ascunde un singur om, un singur suflet, care și-a găsit odihnă veșnică cu aproape trei luni în urmă.

Dacă ar trăi, unchiul Ștevița, peste câteva zile ar împlini 82 de ani. Cu siguranță i-aș fi scris o scrisoare, în care mai ascundeam și câteva fotografii, să vadă cum cresc pruncii mei. Pentru că asta îmi cerea totdeauna, să-i scriu scrisoare și să-i povestesc mult și frumos, și să ne vadă copiii. În locul acestei scrisori, pentru a-i evoca memoria, am așternut pe hârtie următorul interviu, pe care i l-am luat în anul 2017, la Crăciun, cu ocazia zilei Sfântului Ștefan, în care mi-a destăinuit povestea vieții sale.

– În anul 1956, de Crăciun am fost pe drumuri. Am plecat din Ungaria după Revoluția din '56 și numai atâta am spus părinților că mă duc. Asta a fost în 13 decembrie, ei au plâns, dar eu am plecat. Am mers cu un băiat

mai în vârstă ca mine, cu care am șezut pe o uliță. Am mers până la Desca, și acolo am trecut granița. Când am trecut granița ne-or luat sârbii. Ne-or dus la poliție, acolo ne-or dat un loc unde să dormim, apoi a doua zi ne-or pus pe un tren și am mers la Gerovo (un sat mic montan în Croația actuală, la 26 de km de Rijeka), acolo a fost lagărul pentru refugiați. Au fost acolo adunați peste 200 de oameni. Acolo am petrecut tot Crăciunul. Să știi că am suferit mult acolo. A fost un loc îngrădit, de unde nu am putut ieși. Poți gândi, am fost de numai 19 ani! Prima dată mi-or zis că sunt prea tânăr, și nu m-or lăsat să trec. N-am fost de 20 de ani, când am fugit. M-am născut în '37, în ianuarie, numai o lună de zile îmi trebuia să împlinesc 20 de ani. În Iugoslavia am stat cam trei luni, până în martie, și atunci ne-or pus pe tren, și ne-or dus în Italia. Când am ajuns acolo, ne-or dat jos și ne-or dus la catolici... În Italia majoritatea sunt catolici, nu-s ortodocși ca noi. Dar ne-or primit cu drag, și am stat acolo încă trei luni. De acolo am scris unchilor mei din America, pentru că și tata, și mama au avut câte un frate în America. Fratele lu' tata nu a vrut să subscrie, fratele lu' mama, unchiul nici nu știu dacă era în viață, dar nevastă-sa a trăit încă. Unchiul Titus a fost în Philadelphia, iar celălalt în Missouri, dar nici unul nu m-o primit. Fratele lu' mama a avut cinci copii, dar au stat într-o sărăcie, să te ferească Dumnezeu... După câțiva ani, când m-am stabilit deja în Canada, am mers să-i caut. Întâi m-am dus să-l caut pe fratele lu' tata, apoi pe fratele lu' mama. Pe el nu l-am mai văzut, nici pe nevasta lui, numai pe copii, adică pe verișorii mei. Când le-am spus că cine sunt, m-or primit cu drag, dar și ei au avut destul bai și fără mine. Au trăit într-o sărăcie, să mă ferească Dumnezeu...

– Până la urmă ați ajuns în Canada, nu în Statele Unite?

– Da, pentru că nimeni nu m-a primit, numai Canada, dar acolo n-am avut pe nimeni.

– Din Italia cu ce v-ați dus?

– Cu vaporul am venit în Canada. Drumul a ținut 12 zile. La început am stat în Quebec, statul unde sunt francezi, dar acolo n-am stat mai mult de o lună și jumătate. Atunci am mers în orașul Windsor, în statul Ontario, unde am avut săteni. Aici am aflat vreo cinci familii din Cenad. La început acolo a stat și fratele lu' tata, care după ce s-a însurat, pentru că a luat o americană, s-o mutat în Detroit.

– Și în anii '30 au plecat mulți din Cenad în America?

– Așa a fost. Au venit în Canada să facă bani, și unii s-au întors înapoi și au cumpărat pământ. Peste câțiva ani au venit rușii, și au luat tot pământul cumpărat pe banii agonisiți ➔

(Urmare din pagina a 8-a)

În loc de scrisoare

În Canada, și au ajuns să nu mai aibă nimica. Așa că, la Windsor, sătenii mei, toți români, m-au ajutat cu atâta, că m-or găsit un loc la un român, care a venit din România, din Ardeal, și ei deja au avut casă în Windsor. Au avut o casă mare, și acolo am căpătat o cameră. Când am ajuns în Canada, m-or dat cinci dolari, și du-te cautăți de lucru, și vezi ce poți să faci. Așa că mi-am căutat de lucru, și am primit. Am stat la românii aceea, pentru că am putut să vorbesc cu ei românește. Englezește n-am știut nimica, numai românește și ungurește am știut. Am primit loc de muncă acolo, unde a lucrat și fata familiei la care am fost cazat. Am lucrat la o prăvălie cam vreo doi ani. Mai târziu, niște unguri de aici, de la Windsor, mi-au recomandat o fabrică, unde m-au angajat ca strungar.

— Și acolo ați lucrat tare multă vreme...

— Acolo am lucrat 30 de ani. Am lucrat la niște nemți, care au venit din Serbia în Canada. Ei au deschis acolo un „mihei” (atelier — n.n.), și acolo am lucrat. Munceam șase zile pe săptămână, și am putut să-mi împac viața bine.

— Mă gândesc că la început n-a fost ușor...

— N-a fost nicicum ușor, pentru că nimeni nu mi-a dat un filer. Nimeni nu mi-a dat un ban. N-am putut să cer de la verișorii mei. Noi eram cam de aceeași vârstă, cu verișorii mei din America, dar și ei au fost săraci. Aici, dacă omul nu lucră, n-are nimica. În anii '50, numai atunci ai căpătat de lucru, dacă ai fost un lucrător bun. Aici, în Windsor au fost mari fabrici, Chrysler, Ford, GM, aștea toate produceau automobile, și încă și acuma sunt. Windsor este foarte aproape de Detroit, este pe granița cu SUA, numai apa ne desparte. Putem trece peste pod, dar avem și tunel, care merge sub apă. Nevastă-mea toată viața a lucrat în Statele Unite. Când ne-am

căsătorit, ea a venit în Canada. Eu am lucrat mult, ea a fost dascăliță în SUA, așa am putut să ne facem casă și masă.

— Să ne întoarcem un pic în timp în Cenadul de altă dată. Cum a fost satul pe care l-ați părăsit?

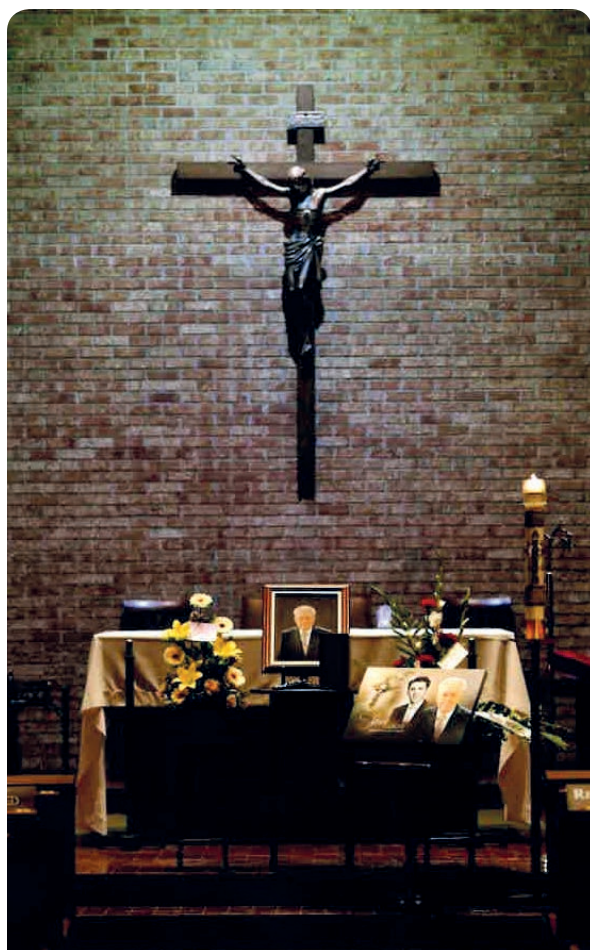
— Noi, românii am avut școală separată, susținută de biserică. Biserica ortodoxă a avut averi și mult pământ, din care a putut face și școală. Eu am umblat la această școală, și am avut dascăl care ne-a învățat și românește, și ungurește. Credincioșii ortodocși mai săraci au putut lua pământ, ca să lucre în parte, jumătate la biserică și jumătate lor. Apoi au venit comuniștii, la care nu le-o plăcut de biserică. Și părinții mei au avut pământ, dar când au venit rușii, ne-au luat pământul și toată averea.

— Când ați venit acasă prima dată?

— Cam după 15 ani. La cinci ani am căpătat cetățenie canadiană, așa cu pașaport canadian am putut să vin acasă. Între timp, părinții mei au îmbătrânit, pentru că tata a fost născut în 1895, iar mama în 1899, dar când am venit acasă încă au mai trăit. I-am mai văzut de două ori, pe amândoi. Acum, la Windsor, umblu în fiecare duminică la biserică, dar mă duc la catolici, pentru că nevasta mea este catolică. În oraș este și o biserică ortodoxă română tare frumoasă. Până ce nu m-am însurat am umblat acolo, dar acum nu-i bine să umblăm la biserici diferite. În Windsor, românii au și biserică baptistă. Eu și până în ziua de astăzi Biblia o citesc românește, în fiecare zi citesc Scriptura moștenită de la mama mea, care a fost pocăită. Astăzi, la Windsor am prieteni și printre unguri, și printre români.

Pentru cei care nu ați auzit această discuție în emisiunea de radio, doresc să remarc că Ștefan Gurzău, plecat din Ungaria și stabilit în Canada de mai bine de șase decenii, mi-a povestit viața lui într-o frumoasă limbă românească.

Ștefan Crâsta

Imagini primite de la familia Gurzău din Canada, după înmormântarea lui Ștefan Gurzău

Dacia va lansa mașina electrică pentru toate buzunarele

Conform publicației britanice Daily Express, Dacia se pregătește să cucerească segmentul economic al pieței mașinilor electrice. Producătorul auto român este deja recunoscut la nivel internațional pentru accesibilitatea modelelor alimentate cu combustibili fosili, dar încă nu a lansat niciun autoturism eco.

Nu oficial, cel puțin. În 2016, Prime Motors Industry a dezvăluit la Salonul Auto București un Logan electric disponibil în trei versiuni: cu baterie de 11 kWh (autonomie de 125 de kilometri), de 22 kWh (250 de kilometri) sau de 45 kWh (500 km).

În curând, Dacia va lansa și o mașină electrică oficială. Nu există prea multe detalii în acest moment, dar presa străină estimează că modelul nu va intra în producție de serie mai devreme de 2020, fiind construită pe o platformă nouă. Este posibil ca anul acesta să vedem primele imagini cu viitoarea Dacie electrică.

Jean-Christophe Kugler, directorul operațiunilor Renault în zona Eurasia, declara în 2017 jurnaliștilor englezi că introducerea vehiculelor electrice în oferta Dacia nu va afecta poziționarea brandului: „Vom rămâne șocant de accesibili financiar”.

Acest lucru va fi posibil „împrumutând” tehnologia celorlalți membri ai Alianței Renault-Nissan: „Avantajul de a fi într-un mare grup industrial este că ne putem mișca rapid, deoarece tehnologia necesară (n.r. propulsia electrică) deja există”, explică Kugler.

Integramă

Servicii

				MINUSCUL PRIMUL	CÂNTĂREȚ LA OPERĂ A LUCRA ÎN RĂZBOI	A DEVENI NEMIȘCAT
				HOTĂRĂȚ ÎNTINS PE PLAJĂ		
				CLARI ARMATĂ VECHĂ		
CARE NU RUGINEȘTE NU ARE FIINȚĂ	ÎN TEXT! CÂINE DIN DELTA	MIOARE COMPLET LIPSĂ			ÎN POEM! GAZ DE SONDĂ	
ÎN ROND! ALUNGĂRI ALE DIAVOLULUI		VIN ACRIȚ LIPSIT DE CĂLDURĂ				MONARHICI
CADRE DE RĂZBOI ÎN LADĂ!			SCRIU LA PIX LINII DE DESEN			ANSAMBLURI DE CURELE LA CAI
	ALB-GĂLBUI ȘEF TĂTARI				CAPETE DE GHERGHEFI SEMN CU ÎNȚELES	
GRECII LUI HOMER DIMIE			ISTEȚ ATMOSFERĂ			
		MELANCOLICĂ ÎN CETE!				
ZALE DE LANȚ REPETIȚIE STILISTICĂ				A CUNOAȘTE		

Glume

Întrebare la Radio Erevan:

– Care este cea mai tristă insectă din România?
– Fluturașul de salariu!

Telefon inteligent, mașină de spălat inteligentă, televizor inteligent. Rămâi, practic, ultimul prost din casă...

Dacă îți dorești o femeie ascultătoare, încearcă la SRI.

Nu te necăji că îmbătrânești. Stai liniștit, că tot o să mai faci prostii... Numai că așa, mai câținel...

Doi canibali stăteau în jurul unui foc. Unul zice:
– Nu-mi place deloc soacră-mea!
– Încearcă cu ketchup...

Ardelenii sunt singurii români care pot forma o propoziție din șapte cuvinte, fiecare din câte două litere, care să aibă sens: „No, ni mă la el ce be!”

Singurul sfârșit fericit pe care îl cunosc, e sfârșitul de săptămână...

O tânără doamnă oprește mașina în fața semaforului, la culoarea roșie. Se face galben. Doamna stă pe loc. Verde, doamna nu se clintește. Se aprinde din nou roșu. Din spate, celelalte mașini claxonează în draci. La un moment dat, se apropie de ea un polițist care o întreabă politicos:
– Poate că doamna dorește o altă culoare?

Două doamne mai în vârstă:
– Tinerii din ziua de azi sunt mult mai destrăbălați!
– Da, dragă ai dreptate!
– Acum ar fi trebuit să fim tinere...

Dezlegarea integralei din numărul anterior

Retuș; G; C; NABAB; LITA; DANEZ; NEGA; MT; OC; P; E; AEROSTATE; ARGINT; HAD; U; ACI-
UA; JI; ROL; EPITET; ZIS; IDE, I; BEZEA; OSIE;
NARCOMAN; PE; PARALEL; UNIRE; ACT.

Dezlegarea acestei integrale o găsiți în numărul următor!

RECOMANDĂRILE
NOASTRE– lectură, teatru,
film, internet

Film

„Un bulgăre de humă”,
povestea unei prietenii care
a rămas în istoria literaturii

Un film despre Mihai Eminescu și Ion Creangă, și începuturile prieteniei care va rămâne în istoria literaturii române.

Continuând un har moștenit de la strămoși, Ion Creangă considera că basmele, snoavele și povestirile sale sunt o simplă sursă de amuzament. Mihai Eminescu îl va convinge că deține un mare talent și îl va îndruma să își aștearnă gândurile pe hârtie. În filmul „Un bulgăre de humă” este redată și imposibila poveste de dragoste dintre marele poet român și Veronica Micle.

Película „Un bulgăre de humă” a fost realizată în 1989, anul centenarului morții lui Mihai Eminescu, a poetei Veronica Micle și scriitorului Ion Creangă și se bucură de o distribuție de excelență cu Dorel Vișan, Adrian Pintea, Mioara Ibrim și Maria Ploae în rolurile principale.

„Respectul pe care îl avem în mod firesc față de marile personalități Ion Creangă și Mihai Eminescu a devenit, în momentul realizării acestui film extrem de inhibant. Acesta a constituit principalul handicap pe care l-am avut de trecut. Pentru a deveni personaje de film, Eminescu și Creangă trebuiau să coboare de pe statui, să prindă viață împrumutând chipurile unor actori: să vorbească, să se miște și să evolueze într-un chip cât mai firesc”, spunea regizorul Nicolae Mărgineanu.

Filmul „Un bulgăre de humă” poate fi vizionat, și chiar merită, și pe canalul YouTube.

(Aici: www.youtube.com/watch?v=CBm_dPnxT9M)

O VOCE ROMÂNEASCĂ

– viața și tradițiile românilor
din Ungaria

21 IANUARIE (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: De dor și drag – emisiune de muzică populară realizată de Zoe Fuicu (Radio Timișoara) 17.55: Încheiere

22 IANUARIE (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Alfabet urban – Huedin – serialul lectorului dr. Szabó Zsolt 17.30: Pelerinaje prin Biblie / dr. Mihaela Bucin 17.55: Încheiere

23 IANUARIE (Tiberiu Boca)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri 17.20: Clubul suporterilor 17.55: Încheiere

24 IANUARIE (Ștefan Crâsta)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Nota săptămânii semnată de Edda Illyés 17.20: Revista presei 17.30: Reportaje, interviuri 17.55: Încheiere

25 IANUARIE (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 16.50: Programe culturale pe zona de vest a României/Agneta Nica 17.00: Știri, date meteo 17.15: EU aleg România – 100 de povești de aur ale sportului românesc 17.25: Sarea în bucate / preluare Radio Antena Satelor 17.55: Încheiere

26 IANUARIE (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Programul bisericilor ortodoxe și al celor neoprotestante 16.20: File de calendar 16.25: De dor și drag – emisiune de folclor realizată de Daniela Băcilă/Radio Timișoara 17.20: Emisiune de muzică ușoară / Adela Popescu 17.55: Încheiere

27 IANUARIE (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: „În lumea credinței” – emisiune religioasă 17.00: File de calendar 17.10: Retrospectiva săptămânii (spicuiuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 17.55: Încheiere

O VOCE ROMÂNEASCĂ –
EMISIUNE RADIOFONICĂ
ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Zilnic între orele 16:00–18:00 pe undele medii cu frecvențele de 873 kHz și 1188 kHz. Pe internet la adresa: <http://www.mediaklikk.hu> (în direct la „Élő műsor/Nemzetiségi rádió”) sau în arhivă la adresa <http://www.mediaklikk.hu/musor/roman>

Contact:

MTVA Studioul din Seghedin
6722, Blv. Kossuth Lajos nr. 29.
Tel.: +36-62/549-201; +36-62/333-766
e-mail: roman@radio.hu

Abonați-vă la
e-FOAIA
la prețul
de anul trecut!

„E-Foaia” este varianta electronică a „Foi” tipărite. Cititorii „E-Foi” vor avea avantajul că vor putea citi paginile revistei în color și cu o zi mai devreme decât ceilalți abonați. „E-Foaia” cuprinde și acele articole și fotografii, care în ediția online nu apar. „E-Foaia” este realizată în format PDF și poate fi citită cu programul gratuit Adobe Reader, cu ajutorul căruia puteți să căutați expresii sau conținuturi, dar puteți și printa toată revista.

Abonamente la „E-Foaia”:

3 luni – 1200 ft

6 luni – 2000 ft

12 luni – 3500 ft

CUVÂNTUL SĂPTĂMÂNII

dexonline

Dicționare ale limbii române

MACABRU, -Ă, *macabri*, -e, adj. 1. Care se referă la moarte sau la morți, care amintește de moarte. 2. Care inspiră groază; înfiorător, sinistru. – Din fr. **macabre**.

UMOR

ecranul
nostru

miercuri, 23 ianuarie, Duna TV, ora 7.15
miercuri, 23 ianuarie, Duna World, ora 13.50

„Zbor deasupra Chitighazului” este titlul filmului documentar despre una dintre cele mai importante localități cu populație românească din Ungaria. Montajul încearcă să prezinte istoricul localității, care timp de un secol a fost românesc și ortodox, viața de la castelul conților care au oferit și românilor de aici o sursă de trai. Veți putea cunoaște începuturile învățământului românesc din localitate și câteva aspecte istorice și identitare despre care am vorbit mai puțin în emisiunile noastre. Mulțumiri speciale profesoarei Maria Sarca Zombai pentru fotografiile și scrierile care au stat la baza scenariului realizat de Mihaela Bucin. Realizator: **Tiberiu Boca**

ADRESE UTILE

REPREZENTANȚE

Uniunea Culturală a Românilor
din Ungaria (UCRU)

5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8
Tel./fax: (+36-66) 463-079
Președinte: Marius Maghiaru
E-mail: uniuneaculturala@gmail.com
Website: www.romanul.hu

Autoguvernarea pe Țară
a Românilor din Ungaria (AȚRU)

5700 Jula, str. Eminescu nr. 1
Tel./fax: (+36-66) 463-951
Președinte: Tiberiu Iuhas
E-mail: atru@globonet.hu
Web: www.atruroman.hu

MISIUNI DIPLOMATICE

Ambasada României

1146 Budapesta, str. Thököly nr. 72
Tel.: (+36-1) 384-8394

Telefon mobil de permanență:

(+36 30) 535 69 12

Vă rugăm să folosiți acest număr de telefon pentru a comunica situații deosebite (ex: accidente, decese, răni, dispariții de persoane), care reclamă urgență - la acest număr de telefon nu se fac programări și nu se furnizează informații consulare.

Ambasador: Marius Lazurcă
Website: <http://budapesta.mae.ro/>
E-mail: budapesta@mae.ro

Consulatul General al României

6720 Seghedin, str. Kelemen nr. 5
Tel./fax: (+36-62) 424-431,

(+36-62) 424-429

Telefon mobil de permanență:

(+36 30) 6777 980

Consul general: Daniel Banu

Website: <http://szeged.mae.ro>

E-mail: szeged@mae.ro

Consulatul General al României

5700 Jula, str. Munkácsy nr. 12

Tel.: (+36-66) 465-130

Fax: (+36-66) 465-142

Telefon mobil de permanență:

(+36-30) 635-7181

Consul general:

Florin Trandafir Vasiloni

Website: <http://gyula.mae.ro/>

E-mail: gyula@mae.ro

INSTITUȚII CULTURALE

Institutul Cultural al României
la Budapesta

1146 Budapesta, str. Izsó nr. 5

Tel.: (+36-1) 383-2693

Coordonator: Eunicia Trif

E-mail: romankulturalis.intezet@upcmail.hu

Web: www.icr.ro/budapesta

Institutul Cultural al României
la Budapesta – filiala Seghedin

6720 Seghedin, piața Dugonics nr. 2.

E-mail: rki.szeged@invitel.hu

Institutul de Cercetări
al Românilor din Ungaria

5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8

Tel./fax: (+36-66) 463-079

Director: dr. Maria Berényi

E-mail: romanintezet@gmail.com

Web: www.romanintezet.hu

Centrul de Documentare
și Informare al AȚRU

5700 Jula, str. Sáros nr. 17

Director: Mariana Negreu Vetró

E-mail: postmaster@mroodok.t-online.hu

Cupa de Șah „Foaia românească”, ediția a X-a

Rezultate

Profesioniști

Categoria A

(seniori)

1. Bălăban Voia Alexandru
2. Bányai István
3. Mozes Ervin

Categoria B

(juniori, 14–18 ani)

1. Hălmăjan Julian Teodor
2. Duca Bogdan
3. Varga Julia Roxana

Categoria C

(copii 4–14 ani)

1. Sida Flavius Ovidiu
2. Sida Flavia Maria
3. Hălmăjan Fabian Mirel

Amatori

Categoria D

(seniori)

1. Lăpăduș Florin
2. Crișan Cristian
3. Kozma Gheorghe

Categoria E

(juniori, 14–18 ani, fete)

1. Crișan Alexandra
2. Petraș Maria Luise
3. Crișan Cristina

Categoria F

(copii, 4–14 ani, băieți)

1. Pop Răzvan
2. Maroșan Cătălin
3. Gyenge Gergő

Categoria G

(inactivi)

1. Czápos Petru
2. Sztán Petru
3. Luczai Nicolae

**FOAIA
românească**

18 ianuarie

2019

www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director, redactor-șef: Eva Șimon. Redactor, reporter: Anca Liana Becan. Tehnoredactor: Ioan Nyisztor. Editura și redacția: 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8., CP 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789, E-mail: foaia@foaia.hu, Editor responsabil: Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Schneider Nyomda Kft, 5700 Jula, str. Károly R. nr. 7. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Ciongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele pe anul 2019: 3 luni 1560 forinți; 6 luni 3120 forinți; 1 an 6240 forinți. Publicația apare cu sprijin de la Fondul de Subvenții al Ministerului Resurselor Umane (Budapesta, Ungaria), acordat prin Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, și de la Ministerul pentru Românii de Pretutindeni (București, România).